

twaaalfhonderd personen. Wat Kremer met de 'schauerliche Szene' en de notitie 'Hössler!' bedoeld had, werd in een verhoor te Krakau in juli '47 door hem aldus uitgelegd: 'Diese Aktion führte damals der SS-Offizier Hössler durch. Ich erinnere mich daran, dass er sich bemühte, die ganze Gruppe in einen einzigen Bunker' (d.w.z. in de drie gaskamers) 'zu treiben. Dies gelang ihm bis auf einen Mann, den man schon auf keine Weise in den Bunker pferchen konnte. Diesen Mann erschoss Hössler mit dem Revolver.'¹ Wij betwijfelen de juistheid van Kremers explicatie: zou het doodschieten van één man hem als een 'schauerliche Szene' getroffen hebben? Er moet zich op die 12de oktober meer afgespeeld hebben, waarbij denkbaar is dat de slachtoffers al door het feit dat zij tot in het waanzinnige samengeperst werden (daarbij werd door SS'ers vaak lukraak in de menigte geschoten), instinctief voelden wat hun te wachten stond.²

Duidelijker was Kremer in zijn notitie van 18 oktober '42: 'Bei nasskaltem Wetter heute Sonntagmorgen bei der 11. Sonderaktion (Holländer) zugegen' (de elfde die hij bijwoonde). 'Grässliche Szenen bei drei Frauen, die ums nackte Leben flehen.'³ Deze notitie betrof het transport van 16 oktober uit Hooghalen: zeventienhonderdtien gedeporteerden; vijfhonderdzeventig hadden in Kosel moeten uitstappen en van de elfhonderdveertig overigen waren slechts honderd zestien vrouwen en meisjes in Auschwitz als gevangenen ingeschreven; duizendvier-en-twintig gedeporteerden waren voor onmiddellijke vergassing bestemd. 'Im Verlauf der von mir im Tagebuch am 18.10.1942 beschriebene Sonderaktion wollten', aldus Kremer in zijn verhoor te Krakau, 'drei Frauen aus Holland nicht in die Gaskammer gehen und flehten um ihr Leben. Es waren junge und gesunde Frauen, trotzdem wurden ihre Bitten nicht erhört, sondern SS-Männer, die an der Aktion teilnahmen, erschossen sie an Ort und Stelle.'⁴ Ook deze notitie wijst er op dat er gedeporteerden uit Nederland waren die, als zij bij de 'doucheruimten' aangekomen waren, beseften wat met hen zou geschieden.

★

De zeventuizend slachtoffers van de tweede groep transporten uit Nederland zijn, wij schreven het reeds, in Birkenau in de Krematoria II, III, IV of V vergast. Vergeleken met de drie andere installaties (Krematorium I en de

¹ A.v., p. 112. ² Uit twaalf transporten uit Westerbork zijn meer dan achthonderd gedeporteerden naar Bunker I of Bunker II geleid, uit drie zelfs meer dan twaaalfhonderd. ³ A.v. (18 okt. 1942), a.v., p. 50. ⁴ A.v., p. 113.